

Brasy

Kraj: Plzeňský

Správní obvod: Rokycany

Nadmořská výška: 458 m n. m.

Počet obyvatel: 2 203

Adresa URL: www.obecbrasy.cz

Okres: Rokycany

GPS souřadnice: 49.837001N, 13.578330E

První pís. zmínka: 1379 (645 let)

PSČ: 338 24

Historie obce Brasy

Původní zmínka o obci Vranov (Brasy) pochází z r. 1379. Jméno snad připomíná vrány, které v lesích na zdejších vyvýšeninách hojně sídlily. Jinde je možno se dočíst, že původní jméno pravděpodobně znělo "Bránov", od slova bránit se. Svědčil by o tom v polovině 19. století učiněný objev žárových hrobů nedaleko osady Bašta, že výšina byla obydlená již v pohanské době a svoji vhodnou polohou snadná k obraně, nazývána Bránov. Jméno pak později mělo být změněno na Vranov. V některých starších záznamech je obec nazývána jako Vranůvka a podnes se udržel pomístní název „Vranůvek, na Vranůvku.

Těžilo se zde uhlí v dolech Matylka a Lievald. Uhlí se dopravovalo z Vranova na železnici do Stupna koňskou dráhou. Ta byla v roce 1908 elektrifikována. Byla to jedna z prvních elektrických drah v Čechách. Měla rozchod 700 mm., 5 lokomotiv o 550 V, každá 2 motory o 30 kW, rychlost 10 km/hod. V roce 1953 byl provoz zastaven a trať zlikvidována. Slévárna na tabulové sklo zaměstnávala až 100 lidí a pracovala do r. 1933. Objekt pak koupil pražský podnikatel Kabát, manžel herečky Zity Kabátové, a začal zde vyrábět nábytek. Po válce byl podnik znárodněn, vznikla zde firma Jitona, kde se vyráběl nábytek až do r. 1997. Dále byla na Vranově keramická továrna Ant. Kadlece, slévárna Havel na kanalizační litinu (výroba zastavena roku 1998). Keramika J.D. Starck s vlastní elektrárnou, která vyráběla chemicky odolnou kameninu, fasádní obklady a obkládačky i ultramarin, měla v r. 1945 název Dolové a průmyslové závody J.D. Starck a měla 251 zaměstnanců. 24. 10. 1945 byl závod přejmenován na Jodasta chemické závody. Výrobní program i názvy se postupně měnily. Hitem se stala v r. 1968 výroba nátěrové hmoty na zděné stěny s názvem Primel, který se později přejmenoval na Primalex.

Na okraji Břas směrem k Újezdu u Sv. Kříže bylo vybudováno stanoviště radiolokátoru, kasárna a několik vojenských bytových jednotek. Po r. 1989 bylo stanoviště zrušeno a objekt byl přestavěn na restauraci a dům s pečovatelskou službou pro staré občany.

Hasičsko-tělocvičná jednota Sokol byla založena r. 1883. Později byla rozdělena na Sokol a samostatný Hasičský sbor, který má dodnes velmi dobrou úroveň. Úspěšnou sportovní organizací je oddíl kopané a dobře si vede i oddíl stolního tenisu. Fotbalisté působili nejvýše v 1. A třídě a v současnosti hrají v okresním přeboru. Poslední léta byla ve znamení zvelebování fotbalového stánku na Břasích. Došlo k zatravnění škvárového hřiště a 30. 6. 2001 se nová plocha slavnostně otevřela při přátelském duelu mezi domácími hráči a divizním celkem Rokycan. Za zmínku stojí o braské kopané to, že se zde v 80. letech málem hrála ligová dorostenecká soutěž. Tehdejší družstvo dorostu totiž až v závěrečných kolech krajského přeboru přišlo o právo startovat v příštím ročníku ve vyšší soutěži. Byla by to bývala naprosto ojedinělá rarita, kdy by mezi profesionálními družstvy startoval ryze

amatérský celek.

V r. 1933 byl na rozcestí u Křemeláku odhalen pomník havířů od E. Famíry nazvaný "Pomník světové hospodářské krize". Byl 3,15 m vysoký - jedinečné dílo v celé Evropě. Byl vypálený z hlíny v keramičce Antonína Kadlece z 84 dílů a na místě složen. R. 1941 byl gestapem zničen. Na jeho místě byl vybudován památník dělnického hnutí. Ve středu obce je památník obětím fašismu. Mezi nimi je jeden z prvních čsl. parašutistů vyslaných k nám z Velké Británie, Jiří Potůček - Tolar (1919-1942), který seskočil 29. 12. 1941 jako radista skupiny Silver A. Obětí fašistické okupace bylo z Vranova celkem 18. Škola ve Vranově byla postavena r. 1889 jako pětiletá, ale pro stále menší počet žáků se učit přestalo a žáci přešli do školy ve Stupně. Po rekonstrukci byla změněna na mateřskou školku.

